

Foto: [Vonecia Carswell](#), Unsplash

Berättelser om upplevd **diskriminering**

En innovationspilot från Helsingborgs stad om hur vi bättre kan förstå inkludering och diskriminering med hjälp av människors berättelser och ett nytt mätverktyg.

HELSINGBORG

Hej!

Helsingborg ska vara en öppen och inkluderande stad. För att lyckas med det behöver vi bättre förstå hur vardagen och behoven ser ut för olika invånare och arbeta innovativt för att bidra till att lösa utmaningarna.

Vi har därför genomfört en undersökning där människor i Helsingborg fått möjlighet att dela med sig av sina upplevelser och tankar om diskriminering och inkludering i Helsingborg.

Arbetet har genomförts som en del av stadens innovationsarbete där vi fått möjlighet att testa ett digitalt verktyg för att kartlägga strukturerna kring människors upplevelser av diskriminering.

Den här foldern berättar helt kort om det arbetet genom att lyfta ut några exempel ur undersökningen.

Hör gärna av dig till oss om du har tankar och idéer som vi kan arbeta vidare med!

Med vänliga hälsningar

Helsingborgs stad genom
Elin Turesson och Tommy Boije

Berättelser som beslutsunderlag

För att göra undersökningen har vi använt något som heter Sensemaker- ett undersökningsverktyg för att samla in berättelser kopplade till ett frågeområde och som låter den som svarar på undersökningen själv sätta rubrik och bidra till tolkningen av sin berättelse.

Sensemaking betyder hur vi tolkar information i omgivningen och agerar utifrån den. Det skulle kunna översättas som **omdöme** eller **meningsskapande**. Mening, drivkrafter och känslor varierar mellan olika personer. Sensemaker tar hänsyn till det genom att låta respondenten guida läsaren i tolkningen av deras svar. Det är därför ett bra komplement till statistik. Med hjälp av berättelser och upplevelser får vi en annan typ av underlag som kan väcka känslor och skapa en djupare förståelse. Denna undersökning handlar om diskriminering men metoden med berättelser som underlag kan appliceras på flera komplexa samhällsutmaningar.

Samarbete och spridning

Civilsamhällets aktörer har en nära kontakt med personer som upplever diskriminering och erfarenheterna som de delar med sig av visar att vi behöver göra mer för att minska gapet mellan stadens vision och människors upplevelser. Helsingborgs stad har därför samarbetat med representanter från civilsamhället i arbetet. På grund av covid-19-pandemin kunde vi enbart samla in berättelserna digitalt. Föreningarna som deltagit i arbetet har spridit via sina kontaktnät. Helsingborgs stad annonserade i sociala medier, skickade ut ett fysiskt vykort till cirka 5000 hushåll i Helsingborg och annonserade i HD både digitalt och i pappers-tidningen. Undersökningen fanns på svenska och engelska. Informationstexten om undersökningen fanns på svenska, engelska, arabiska, serbokroatiska och vietnamesiska.

112 berättelser

Totalt registrerades 112 svar i det digitala verktyget. Materialet går inte att använda som statistiskt underlag och är inte representativt för Helsingborgs befolkning, men varje berättelse räknas och varje människas upplevelse är viktig. Vi använder dem för att kunna ge exempel på vad personer upplever i vår stad och för att få en djupare förståelse för diskriminering och kränkningar. Vi har en bred utgångspunkt för vad som omfattar diskriminering i denna studie. I praktiken kan det vara exkluderande normer, stereotypa föreställningar om vissa grupper, språkbruk, den fysiska miljön och negativa handlingar som tillsammans bidrar till diskriminering. En del av det skulle kategoriseras som diskriminering enligt diskrimineringslagen och en del inte.

Nedan ges en bild av vilka som svarade på undersökningen och därefter exemplifierar vi berättelserna utifrån olika teman.

Vi har rensat bort eventuella personuppgifter eller annat som riskerar att röja respondenternas identitet.

- De flesta som svarade var mellan 25 och 64 år.
- 37% svarade att de har någon form av funktionsvariation.
- De flesta som svarade anger att de är heterosexuella.
- En majoritet de som svarande identifierar sig som män.
- De flesta svarande är födda i Sverige.
- De flesta svarande har en högskole-eller universitetsutbildning
- Majoriteten är inte troende eller utövar någon religion eller trosuppfattning

Fysisk och psykisk otillgänglighet

Berättelserna om bristande tillgänglighet och diskriminering på grund av funktionsnedsättning handlar ofta om att den fysiska miljön skapar hinder för att kunna delta i samhället.

Men berättelserna handlar också om lagar, regler och beslut samt bemötande och synen på personer med funktionsnedsättning. Här är några exempel.

#Jag saknar...: Utanförskap känner jag när jag inte kan följa med mina vänner "ut" pga avsaknad av toaletter som fungerar med rullstol. Det finns få restauranger, barer etc som inte har det. Jag har inte heller lyckats hitta ett enda gym i Helsingborg som har maskiner som fungerar att använda med rullstol eller har gruppträningar för oss rullstolsburna. Anser inte att jag är kränkt men det bidrar till utanförskap.

#Tillgänglighet för synskadade: Jag är synskadad men har fortfarande synrester kvar. Att inte se var man går kan vara ett problem. Särskilt om alla skyltar och annan information sitter högt upp i himlen. Dvs men två meter över marken. Ett exempel är klockan utanför Helsingborg C södra nerfart. Den sitter så högt att den inte ens går att nå med hjälp av steg. Jag vet, jag har provat. På många andra ställen är det lika illa, all information högt upp. (...)

#Funktionsnedsättning: Jag är beviljad handikapparkering. Fick veta att möjligheten enbart kan användas då någon annan kör bilen (vilket oftast är fallet). Men min sjukdom går i skov och vissa dagar, eller snarare timmar, kan jag köra själv men är helt beroende av säkerheten som handikapparkering ger. Era bestämmelser hindrar mig att göra något bara för mig och på egen hand.

#Sur tant: Att ta sig runt med elrullstol innebär svårigheter i Helsingborg. Lokalbussarna kan inte ta elrullstolar de är inte anpassade. Trappor, ojämn gatubeläggning, inga ramper, trånga hissar eller inga hissar. Trafikljus som slår om för snabbt. - man står mitt i gatan. För höga trottoarkanter utan alla kantanpassningar som man får köra och leta efter dem. Människorna är fantastiska och hjälper gärna till men logistiken när ni planerar detta sköna nya Helsingborg lämnar allt övrigt att önska. Ta sig in i Mariakyrkan tex. Konserthuset en trång hiss både till biljettkontor och till handikapplatser. Elrullstol får inte plats. Ta sig upp till Slottshagen och Kärnan - hissen är för liten. Avgiftsbeläggning av hjälpmedel för att kunna röra sig i kommunen. Sätt kommunalgubbarna i varsin elrullstol. Bind fast dem så de inte kan gå ur och ge dom en snitzlad bana att forcera i centrala Helsingborg så får vi se vad dom tycker.. Kan vara en intressant upplevelse (...)

Rasism och främlingsfientlighet

Berättelserna om rasism och främlingsfientlighet handlar om specifika händelser i vardagen men också om återkommande händelser som sker ofta och över lång tid. Några beskriver att det är vanligt och en del av vardagen.

#Aldrig tillräckligt Jag är av utländsk bakgrund. Överallt jag går så är det alltid någon som tittar konstigt på mig. Går man in i en affär så känner man sig iakttagen. På kollektivtrafiken så vill folk inte sitta bredvid en. Kör man bil och polisen ser en så vet man att de gör en slagning på bilen. Vardagsrasismen är numera så pass vardag att man lärt sig leva med det. Hur integrerad man än blir i samhället så kommer man aldrig att ses som svensk. Jag har bott i Sverige sedan - 87.

#Asiansarealsohuman At one of the famous food joint in Kullagatan, (just because pandemic is happening doesn't mean that Asians are responsible for it or if you see any brown guy/girl with black hair) a fellow who was standing beside me in the queue restricted my entry to the place saying random things. Felt really bad.

#Discrimination situation in Helsingborg. Latest discrimination happened to me from one week back in one of the famous supermarkets in Helsingborg. An old lady hit and dropped my small shopping basket with her trolley shopping bags will she where moving beside me and she didn't stop until all my things became under her trolley. When I asked her why she did that. She in an angry loud voice "because you shouldn't be here". We speak a lot until I asked her if she will be happy "if I were your grandson and an old lady did the same for him?" she kept silence then.

#erfarenhet=0: Jag arbetade i flera år (...) utomlands och bestämde mig för att återvända till Sverige. Jag har ansökt om många jobb och jag har blivit inbjuden till några intervjuer, men inget jobb erbjudande. När jag frågade vad som var anledningen till att jag inte fick jobbet får jag veta att jag är för kvalificerad och för erfaren. Andra chefer bryr sig inte ens för att besvara min fråga. Det här är inte samma land som jag lämnade för X år sedan. Jag förstår inte att Covid 19 har förändrat allt och att arbetslösheten i Sverige har ökat men det finns en stor efterfrågan på mitt yrke. Om jag ville återvända till XXX kunde jag få 100 jobb erbjudande direkt. Från alla intervjuerna som jag deltog i insåg jag att kvalificeringen av tjänster i Sverige inte är samma, men värst. Jag tror också att arbetsgivare inte vill ha kvalificerad erfaren personal eftersom det kommer att visa snart dålig service de erbjuder till kunder. Jag är naturligtvis mycket besviken över att jag inte kan hitta ett jobb

#även invandrare är svenskar: Under barndomen växte jag upp i en miljö där icke-svenskar, eller invandrare, porträtterades som "äckliga" och "pinsamma". Jag fick intrycket att det var ovärdigt att vara invandrare, och började skämmas över min kultur och mitt språk. Vägrade tala mitt språk på offentliga platser, och kämpade starkt för att få folk att tro att jag till 100% var svensk. Jag kände helt enkelt att jag som invandrare inte var lika mycket värd som en "riktig svensk", och att jag bör skämmas över mitt ursprung, helt på grund av de ord och uppfattningar som jag plockade upp från personerna omkring mig. Nu på senare tid har några personer, kassörskor och sådant, talat med mig på engelska då de antagit att jag inte kan tala svenska på grund av mitt utseende. För mig blir det tydligt att man inte alls släppt på sina stereotyper och förutfattade meningar inom mitt yrke. Jag är här, redo att arbeta men arbetsgivare bryr sig inte om utlänningar om inte svenskfödda svenska.

Sexism och ojämställdhet

Berättelserna om sexism ger exempel på hur kvinnor upplever otrygghet och övergrepp på olika platser. Det finns också exempel på hur kvinnor och män bemöts olika i olika sammanhang, men också hur generella beslut upplevs vara styrda av normer. Flera exempel är från arbetslivet.

#otrygghet: Jag känner mig kränkt när jag som kvinna går kommentarer om mitt utseende/kön när jag går på stan. Det kan vara att män säger kommentarer, någon har blåst cigarettrok i mitt ansikte oprovocerat, kommentar om kroppsdelar.

#slutarörmig: På ett antal krogar i Helsingborg har jag varit med om sexuella trakasserier i form av att äldre män tagit sig friheten att tafsa. Detta har inneburit att jag är betydligt mer vaksam samt aldrig står ensam på en krog.

#kvinna: Som kvinna upplever jag ibland att man inte blir respekterad. Det kan vara att killgäng inte flyttar på sig när man går på trottoaren, och att män tittar opassande på en på gymmet. "Små" saker som man utsätts för dagligen

#kvinnorärintejämlikamännågonsin: Inom vården - nummer ett är att jag som kvinna får vänta mycket längre på exv akuten än en man. En man (jag har följt med ett par ggr när min fd make sökte akut sjukvård) söker vård så blir han tagen på allvar, medan jag som kvinna hela tiden tycks lida av psykosomatiska besvär eller stress istället för en faktisk sjukdom. Dessutom så förstår inte vårdpersonal innebörden av exv Aspergers eller ADHD som kvinna och har aldrig kunnat bemöta mig med det perspektivet - dvs tydlighet. (...)

#Körkort: I samband med pågående körkortsutbildning. Många förväntningar att jag som man redan bör ha körkort alternativt att det ska gå snabbt och lätt.

#vanligthystack: (...) Ibland på bussen av manliga chaufförer. Vissa restauranger av män. Dom svarar knappt på tilltal eller frågor o nonchalerar en, o man ser hur andra kvinnor råkar ut för samma sak. Då jag jobbar inom järnvägen är jag van, vilket är ganska hemskt när man tänker på det, så jag tar inte åt mig längre.

#vändpyramiden: I trafikplaneringen och infrastrukturen. Allt från bilvägar och parkeringar till stödköp av flygplats och planer på biltunnel till Danmark. Allt är exempel på hur färdmedel som är mansdominanta får gå före cykel, buss och tåg - hållbara alternativ som ofta är kvinnodominanta. Bilismens och flygets klimatpåverkan leder också i förlängningen till klimateffekter som drabbar världens fattiga värst. Det känns för jävligt att den manliga normen och oviljan att ändra livsstil ska vara den som går före. Bättre kan Helsingborg!

#Härskartekniker: På min arbetsplats blev vår arbetsgrupp, som bara består av kvinnor, utsatta för diskriminering. Vi fick inte information som vi behövde för att kunna jobba med projektet. Vi blev förlöjligade, fick dåliga förutsättningar för att kunna jobba jämfört med andra projekt där mest män jobbar. Ledningen, som består av män, svarade inte på frågor, brydde sig inte om beslut som de tidigare fattat och skyllde sedan på projektledaren när arbetet inte gick som tänkt.

Foto: Anna Alexander Olsson

Ålderism

Eftersom ganska få yngre deltog i undersökningen finns det inga berättelser om diskriminering eller utsatthet på grund av att personen är ung. I underlaget hittar vi några berättelser om diskriminering på grund av hög ålder, så kallad ålderism. Berättelserna handlar om synen på äldre, digitalt utanförskap, diskriminering i arbetslivet och otrygghet.

#Pensionär: Uttalande om att man som pensionär enbart belastar trots att man betalar skatt. Först under aktiv intjänade därefter skatt på uppärbetad lön.

#Det är djupt mänskligt att diskriminera: Ålderism. Svårt med vissa kontakter pga att 55+are behandlas som mindre värda. Svårigheter med myndighetskontakter som anhörig till funktionsvarierad. När en god man utses går det galant i samma ärende.

#: Unga helser inte på äldre mennesker, en blir inte sedd. Det tas inte nok hensyn till att äldre inte är så digitala.

#Bank-id: Det är kommunen som som diskriminerar äldre och sjuka människor på grund av att snart all kontakt med kommunen, måste ske med Bank-id.

#Åldersdiskriminering: Åldersdiskriminering vid ansökan jobb Helsingborg stad. Ej uttalat men en absolut magkänsla. Sökt ca fem tjänster med samma erfarenhet.

#Lönediskriminering: När man uppnår en ålder runt 55 och däröver finns det en tydlig lönediskriminering inom skolan i Helsingborg. Erfarenheter och trygghet för elever räknas inte!

#Ålders- och erfarenhetsdiskriminering i Helsingborgs kommun: Jag har i Helsingborgs kommun på X-förvaltningen blivit diskriminerad och förminskad för min långa arbetslivserfarenhet och blivit jämförd med nytexaminerade i samma branch (...).

Transfobi

Berättelserna om transfobi ger konkreta exempel på hur tvåkönsnormen skapa upplevelser av utanförskap och hinder. Det handlar både om bemötande och om fysiska förutsättningar som lokaler.

#ickebinär: När jag har betalat entré på kallbadhuset, på sporthallen, på gymmet eller i yogastudion och ska välja omklädningsrum är det alltid lika svårt för mig. Det finns bara två alternativ! Man eller kvinna.

Jag som inte identifierar mig som varken man eller kvinna har ingenstans att ta vägen. Samma sak händer när jag ska gå på en helt vanlig toa. Vilken ska jag välja om jag inte känner mig träffad av den ena eller andra symbolen?

#inte ung och frisk: På arbetsplatser, där de inte respekterat att jag är transperson. Det kändes hemskt och till slut bytte jag plats. Även blivit tillsagd/tillrättavisad av äldre på buss att jag ska lämna plats åt dem för att jag är ung. Men när jag svarar att jag faktiskt behöver platsen själv har jag fått höra att jag bara är lat. Nu är jag varken ung eller frisk.

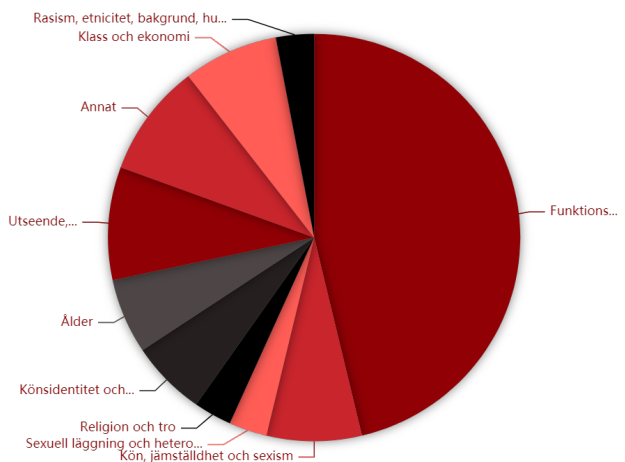
#Inkorrekt könsuppdelning: Jag vet inte om det här räknas men jag är en transkille och var tvungen att byta om i tjejernas omklädningsrum i ett helt läsår efter att jag kom ut, inför varje idrottslektion. Jag hade mycket hellre bytt om enskilt, bland annat för att jag har varit med om att andra har ifrågasatt varför jag är i tjejernas omklädningsrum och för att det känns fel då jag inte är en tjej. Detta gav mig extra mycket ångest inför idrottslektionerna. Klassen har också åkt på läger i två omgångar, med tjejerna och killarna enskilt, och jag fick inte följa med killarna för att killarna inte ville det, fastän jag är en kille och hade berättat det för skolan. Det kändes då som att min skola inte bryr sig alls om personer som mig och som att de inte respekterade min identitet, och det bidrog till en känsla av utanförskap då det blev tydligt jag inte sågs som en av killarna i klassen.

Flerfaldig diskriminering

Nästan oavsett vilken bakgrundsvariabel vi väljer visar berättelserna och personernas kategorisering av dem att personer utsätts för diskriminering på grund av flera olika orsaker. Nedan visar vi två exempel på den variation av diskriminering som olika personer utsätts för. Det visar på komplexiteten i diskrimineringen som personer upplever.

Vad handlar din berättelse om?

Svar från personer som angett att de har en funktionsnedsättning:

Vad handlar din berättelse om ?

Svar från personer som uppggett att de är bisexuella:

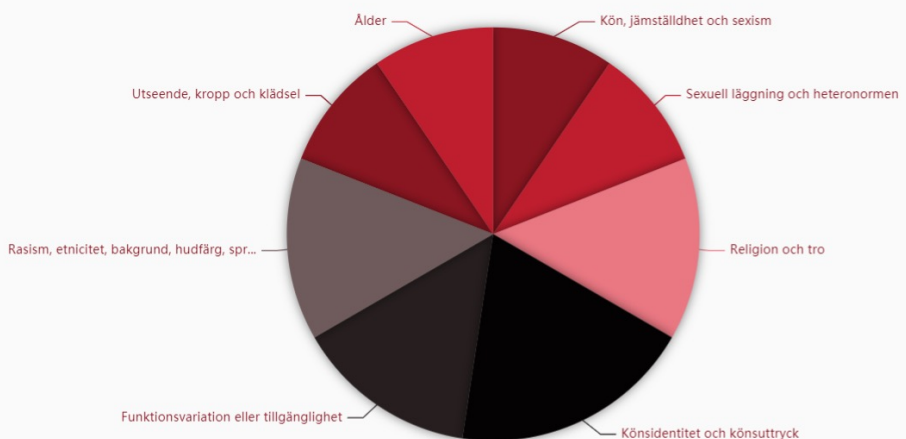

Foto: [Jon Tyson](#), [Unsplash](#)

Det sker på flera platser och blir en del av livet

Personerna som delade med sig av berättelser fick svara på frågan om var det hände. På följande platser svarade flest att de blivit utsatta:

1. På stan
2. I kontakt med myndighet
3. Överallt
4. På jobbet
5. I vården och i kollektivtrafiken

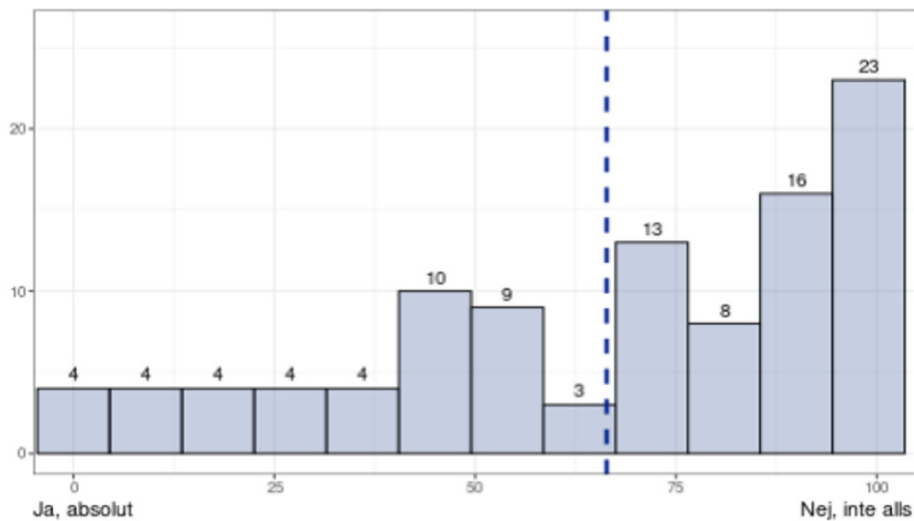
I berättelserna kan vi hitta beskrivningar om att många små händelser som sker ofta och på många olika platser tillsammans skapar ett mönster och en utsatthet. Det beskrivs till exempel som att utsattheten blivit vardag, något de lärt sig leva med och att det är små saker som sker dagligen.

Inga enstaka händelser

De som svarade fick placera en prick närmast det alternativ som beskriver deras berättelse. Flest svar hittar vi vid alternativet att det är något som händer överallt i samhället och väldigt få vid alternativet att det är en enstaka händelse (varje prick motsvarar en berättelse). Berättelser som handlar om klass och ekonomi placeras oftare vid alternativet att det är något typiskt för Helsingborg.

Bristande tro på att det finns bra hjälp att få

Vi ville också veta om de som blivit utsatta tror att det finns bra hjälp att få. De flesta svaren hittar vi närmast alternativet **nej, inte alls**.

Svarsfördelning: "Jag tror på att det finns bra hjälp att få om jag blir utsatt för orättvis behandling"

Vad kan förhindra diskriminering?

För att få inspel till vilka förändringar som krävs för att förhindra diskriminering och skapa ett Helsingborg där alla upplever sig inkluderade ställde vi följande fråga: tänk dig ett Helsingborg där du känner dig helt inkluderad – vad är det som gör att du känner så? Vi bad dem också att svara på vad de tror hade kunnat förhindra det som de beskrivit i sin berättelse. Flest svar hittar vi närmast alternativet förändring i samhället/på platsen. Minst antal svar hittar vi i alternativet om att andra människor stöttar.

I fritextsvaren på frågan om hur en inkluderande stad är svarar några få att de redan upplever att Helsingborg är en inkluderande stad och att mötesplatser och andra människor är välkomnande och tillgängliga.

Bland dem som inte upplever staden som inkluderande efterfrågas förändringar inom följande områden:

Respekt, bemötande och människosyn

Lagar och regler

Kunskap och kompetens

Representation och delaktighet

Trygghet och säkerhet

Några beskriver också konkreta förändringar de vill se som till exempel att fysiska hinder i stadsmiljön ska tas bort, mötesplatser, insatser i skolan, sluta dela upp olika saker utifrån två kön.

Den här foldern visar exempel ur en undersökning om upplevd diskriminering i Helsingborg.

Undersökningen gjordes som ett test av ett analysverktyg som heter Sensemaker.
Undersökningen gjordes med hjälp av aktörer i föreningslivet som hjälpte oss att samla in Helsingborgares upplevelser av diskriminering.

Vill du veta mer om innovationsarbetet i staden,
kika in på **innovation.helsingborg.se**

HELSINGBORG